EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 14.10.2026
COM(2026) 529 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Kuues aastaaruanne liitu tehtavate välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute kohta

{SWD(2026) 290 final}

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Kuues aastaaruanne liitu tehtavate välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute kohta

SISSEJUHATUS

Käesolev aruanne on Euroopa Komisjoni kuues aastaaruanne ELi välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute määruse (edaspidi „välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute määrus“ või „määrus“) kohaldamise kohta.

Aruandes käsitletakse 2025. aastat ning see heidab valgust ELis tehtud välismaiste otseinvesteeringute taustauuringutele ja riikide taustauuringumehhanismide toimimisele. Aruanne aitab ELil täita aruandekohustust valdkonnas, kus julgeolekuhuvide tõttu ei ole üksiktehingute läbipaistvus võimalik ega asjakohane.

Käesolev aastaaruanne põhineb 27 liikmesriigi aruannetel ja ametlikul statistikal ning koosneb neljast peatükist:

- 1. peatükis on käsitletud Euroopa Liitu tehtavate välismaiste otseinvesteeringute suundumusi ja arvulisi näitajaid;
- 2. peatükis on käsitletud seadusandlust liikmesriikides;
- 3. peatükis on käsitletud liikmesriikides teostatud välismaiste otseinvesteeringute taustauuringuid;
- 4. peatükis on käsitletud välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute ELi koostöömehhanismi.

Aastaaruanne on oluline läbipaistvuse seisukohast ning see annab ülevaate välismaiste otseinvesteeringute suundumustest, arengust ja meetmetest eesmärgiga tagada ELis julgeolek ja avalik kord.

1. PEATÜKK. VÄLISMAISED OTSEINVESTEERINGUD EUROOPA LIITU

1. Üldine areng[1]

2025. aastal suurenes välismaiste otseinvesteeringute[2] hulk 2024. aastaga võrreldes 8,9 %. Välismaiste ühinemis- ja omandamistehingute arv ning uute investeeringute arv suurenes neil aastail kokku vastavalt 12 % (20 695-lt 23 078-le) ja 6,9 % (27 069-lt 28 930-le) (vt joonis 1, tulpidagramm). See suurenemine on kooskõlas alates 2016. aastast valitseva suundumusega. Kümne aasta jooksul on välismaiste otseinvesteeringute hulk EL 27sse pidevalt kasvanud ja suurenenud aastakeskmisena ligikaudu 5 200 välismaise otseinvesteeringu võrra. Kui vaadelda seda kogusuundumust välismaiste otseinvesteeringute liikide kaupa, siis toimus EL 27-s ajavahemikul 2016–2025 igal aastal keskmiselt 2 308 välismaist ühinemist ja omandamist ning tehti 2 893 uut investeeringut. Seega on kumulatiivne suundumus positiivne, mis kinnitab, et liit on avatud välisinvesteeringutele ning ühtne turg on muude riikide investorite jaoks atraktiivne.

Joonis 1. 2016.–2025. aasta välismaiste otseinvesteeringute hulk ja voog EL 27 riikidesse (tehingute ja projektide arv)

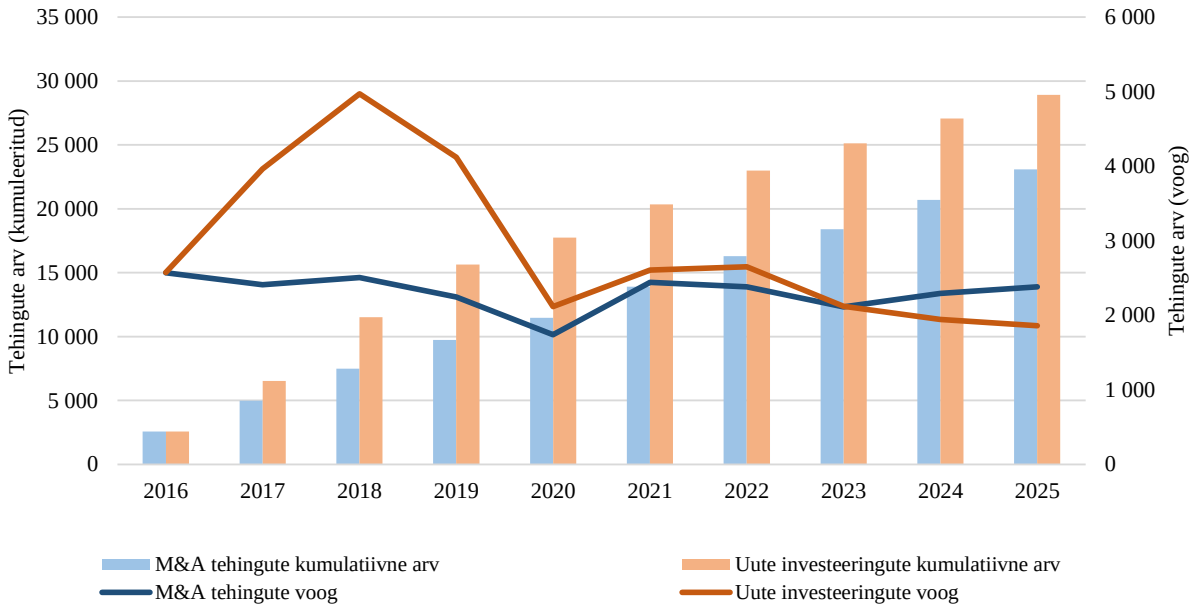

Allikas: koostanud Teadusuuringute Ühiskeskus Bureau van Dijki andmete põhjal, mis on võetud 22. veebruaril 2026 andmebaasidest Orbis M&A ja Orbis Crossborder Investment. 2016. aasta andmed kajastavad välismaiste otseinvesteeringute voogu 2016. aastal; järgnevate aastate puhul kajastab tulpdiagramm aastavoogude kumuleeritud summat.

[1] Selles peatükis vaadeldakse välismaiste otseinvesteeringute tehingute arvu üldjoontes, sest paljude andmebaasidesse Orbis M&A ja Orbis Crossborder Investment kantud tehingute ja projektide andmed ei sisalda andmeid välismaiste otseinvesteeringute väärtuse kohta.

[2] Välismaised otseinvesteeringud võib jagada välismaisteks uuteks investeeringuteks ning ühinemisteks ja omandamisteks. Uute rahvusvaheliste investeeringutega kaasneb tavaliselt uue ettevõtte asutamine või rajatiste rajamine välisriigis; rahvusvaheline ühinemine või omandamine kujutab endast majandustegevusega seotud olemasoleva vara omandiõiguse üleandmist välisriigis asuvale omanikule. Käesolevas aruandes on arvesse võetud ühinemisi ja omandamisi, mille puhul omandatakse üle 10 % mõne EL 27 ettevõtte omakapitalist.

Mis puudutab välismaiste otseinvesteeringute kogusummat (joonis 1, joondiagramm), siis välismaiste otseinvesteeringutehingute ja projektide arv suurenes viimase kahe aasta jooksul vaid veidi. 2024. aastal oli suurenemine võrreldes 2023. aastaga 0,1 % ja 2025. aastal võrreldes 2024. aastaga 0,2 %. Ühinemis- ja omandamistehingute ning uutesse projektidesse tehtavate investeeringute suundumused olid siiski erinevad. Välisriikide poolsete ühinemis- ja omandamistehingute arv suurenes võrreldes eelmise aastaga 2024. aastal 8,5 % ja 2025. aastal 4 %. Seevastu uued investeeringud vähenesid 2024. aastal 2023. aastaga võrreldes 8,3 % ja 2025. aastal 2024. aastaga võrreldes 4,3 %.

2024. ja 2025. aastal peaaegu muutumatuna püsinud sissetulevate välismaiste otseinvesteeringute voog kajastab uute projektide ning ühinemis- ja omandamistehingute vastupidist dünaamikat. Ühinemis- ja omandamistegevus taastus pärast 2023. aasta järsku langust võrdlemisi kiiresti, kuid uute investeeringute arv jätkas vähenemist. Sellest võib järeldada, et makromajandusliku ebakindluse suurenemise tõttu tehti vähem uusi välismaiseid otseinvesteeringuid ning investeerimine toimus pigem ühinemis- ja omandamistehingute kaudu.

2. Välisinvestorite peamised päritoluriigid

Kümne peamise päritolujurisdiktsiooni välisinvestorite teostatud välismaiste ühinemis- ja omandamistehingute arv muutus 2025 aastal võrreldes 2024. aastaga erinevalt: kuue jurisdiktsiooni puhul ühinemis- ja omandamisinvesteeringute arv suurenes, nelja puhul aga vähenes (joonis 2, vasakpoolne diagramm). Kuigi uutesse projektidesse tehtud investeeringute koguarv 2025. aastal kokkuvõttes vähenes, oli see muutus eri päritolu välisinvestorite puhul erinev: kümnest suurimast investorriigist poolte puhul investeeringute arv kasvas, teise poole puhul aga vähenes (joonis 2, parempoolne diagramm).

Joonis 2. Omakapitaliosaluste omandamiste (vasakul) ja uute investeeringute (paremal) arv ELis 2024. ja 2025. aastal välisjurisdiktsioonide kaupa (kümme suurimat investorriiki)

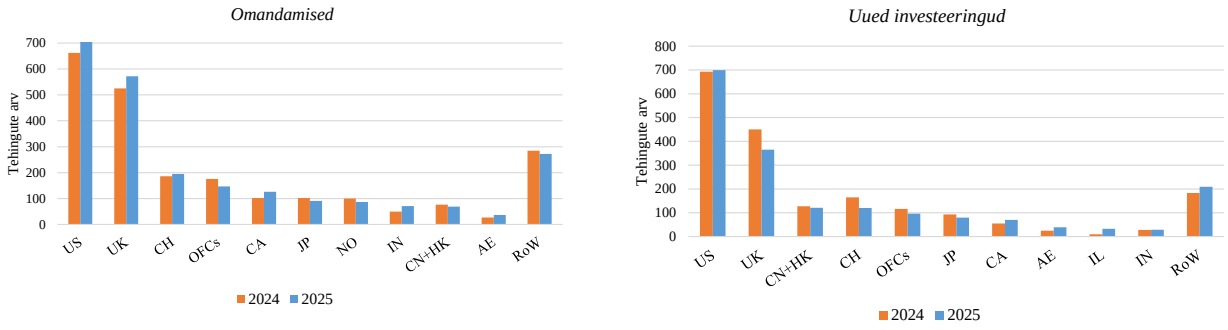

Allikas: koostanud Teadusuuringute Ühiskeskus Bureau van Dijki andmete põhjal, mis on võetud 22. veebruaril 2026 andmebaasidest Orbis M&A ja Orbis Crossborder Investment. Offshore: *offshore*-rahanduskeskused[3]. RoW: ülejäänud maailm.

2025. aastal oli ELi suurim välisinvestor endiselt Ameerika Ühendriigid, kelle osakaal omandamistes oli 30 % (716 tehingut) ja uutes investeeringutes 38 % (699 projekti). Ameerika

[3]Tehingute arvu poolest olid 2025. aastal peamised *offshore*-rahanduskeskused (tähestiku järjekorras) Bermuda, Briti Neitsisaared, Kaimanisaared, Liechtenstein ja Monaco. *Offshore*-rahanduskeskuste täielik loetelu on esitatud näiteks komisjoni talituste töödokumendis, mis on jätk komisjoni teatisele „Välismaiste otseinvesteeringute soodustamine ja esmatähtsate huvide kaitsmine“, SWD(2019) 108 final, 13. märts 2019.

Ühendriikide päritoluga ühinemis- ja omandamistehingute arv suurenes teist aastat järjest. 2025. aastal kasvas see 2024. aastaga võrreldes 8,2 % ja 2024. aastal 2023. aastaga võrreldes 10 %. Uutesse projektidesse tehtud Ameerika Ühendriikide päritoluga investeeringute kasv jäi 2025. aastal pärast 2024. aastal võrreldes 2023. aastaga toimunud langust samuti tagasihoidlikuks (0,9 %).

Suuruselt teine välisinvestorite päritolujurisdiktsioon oli Ühendkuningriik, mille arvele langes 2025. aastal 24 % (572 tehingut) kõigist omandamistest ja 20 % (365 projekti) uutesse projektidesse tehtud investeeringutest ELis. Nende kahe investeeringuliigi muutus oli aga vastassuunaline: omandamiste arv suurenes 2025. aastal 2024. aastaga võrreldes 9 %, uute projektide arv aga vähenes samal ajavahemikul 19 %.

Muude suuremate jurisdiktsioonide osas suurenes 2025. aastal võrreldes 2024. aastaga kõige rohkem Indiast (+ 42 %), Araabia Ühendemiraatidest (+ 37 %) ja Kanadast (+ 23 %) ning vähemal määral ka Šveitsist (+ 4,8 %) pärit investorite teostatud ühinemis- ja omandamistehingute arv. Ülejäänud neljast investorite päritolujurisdiktsioonist tehti vähem investeeringuid, kusjuures Hiina ja Hongkongi puhul oli langus 10 % ning *offshore*-rahanduskeskuste puhul 16 %.

Lisaks Ameerika Ühendriikidest uutesse projektidesse tehtud investeeringutele suurenes märkimisväärselt ka Iisraelist (230 %), Araabia Ühendemiraatidest (56 %) ja Kanadast (27 %) pärit investeeringute arv; India puhul jäi kasv tagasihoidlikumaks (3,6 %). Peale Ühendkuningriigi vähenes veel neljast jurisdiktsioonist, nimelt Šveitsist (27 %), *offshore*-rahanduskeskustest (17 %), Jaapanist (14 %) ning Hiinast ja Hongkongist (4,7 %) uutesse projektidesse tehtud investeeringute arv.

3. Välismaiste omandamiste peamised sihtriigid ELis

ELis toimunud välismaiste ühinemis- ja omandamistehingute arv (joonis 3, vasakpoolne diagramm) suurenes 2025. aastal võrreldes 2024. aastaga enamiku esikümnesse kuuluva sihtliikmesriigi puhul, välja arvatud Hispaania, Rootsi ja Poola, kus toimunud tehingute arv vähenes (joonis 3, vasakpoolne diagramm). Seevastu uutesse projektidesse tehtavate välisinvesteeringute muutused eri liikmesriikides (joonis 3, parempoolne diagramm) olid keerukamad. Suurima tehingute arvuga riikides – Hispaanias ja Saksamaal – tehingute arv 2025. aastal võrreldes eelneva aastaga vähenes, kuid mitme muu esikümnesse kuuluva peamise sihtriigi puhul oli muutus positiivne.

Joonis 3. Omakapitaliosaluse omandamiste arv (vasakul) ja uute investeeringute arv (paremal) 2024. ja 2025. aastal sihtliikmesriikide kaupa (kümme peamist EL 27 sihtliikmesriiki)

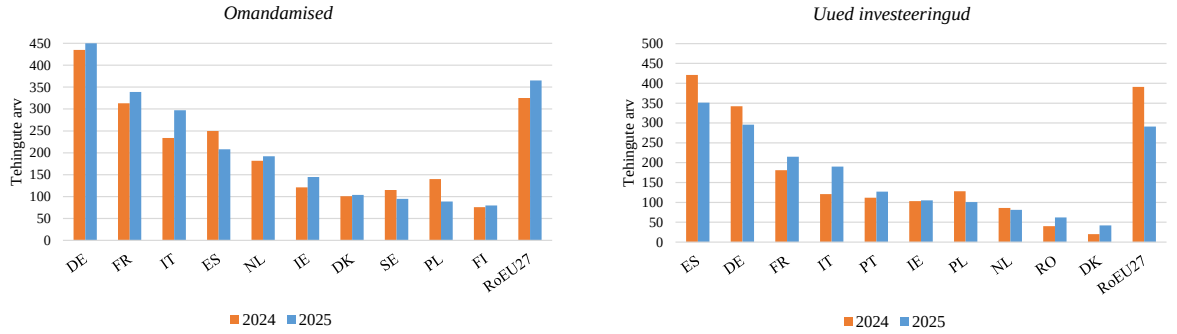

Allikas: koostanud Teadusuuringute Ühiskeskus Bureau van Dijki andmete põhjal, mis on võetud 22. veebruaril 2026 andmebaasidest Orbis M&A ja Orbis Crossborder Investment. RoEU27 tähistab EL 27 ülejäänud liikmesriike.

2025. aastal olid välismaise omandamise peamised sihtriigid Saksamaa ja Prantsusmaa vastavalt 469 ja 339 tehinguga ehk 20 % ja 14 %ga tehingute koguarvust. Kummagi riigi puhul oli kasv positiivne, vastavalt 7,8 % ja 8,3 %. 2025. aastal oli ühinemis- ja omandamistehingute arvu poolest suuruselt kolmas sihtriik Itaalia, kelle arvele langes kõigist tehingutest 12 % (297 tehingut), kusjuures välismaiste ühinemis- ja omandamistehingute arv suurenes eelmise aastaga võrreldes 27 %. Hispaania oli 2025. aastal 9 %ga (208 tehingut) neljandal kohal, kuid tema puhul vähenes omandamiste arv 17 %.

Lisaks Hispaaniale vähenes välismaiste ühinemis- ja omandamistehingute arv 2025. aastal võrreldes 2024. aastaga kümnest suuremast investeeringute sihtliikmesriigist veel kahes – Rootsis (-17 %) ja Poolas (-36 %). Ühinemis- ja omandamistegevus laienes 2025. aastal kõige rohkem Iirimaal (20 %), millele järgnesid Madalmaad (5,5 %), Soome (5,3 %) ja Taani (3 %).

Kaks peamist uute välismaiste investeeringute saajat olid 2025. aastal Hispaania ja Saksamaa, kes said kõigist projektidest vastavalt 19 % (351 tehingut) ja 16 % (296 tehingut), kuid mõlemas riigis tehti 2025. aastal vähem investeeringuid kui 2024. aastal, vastavalt 17 % ja 13 % võrra.

2025. aastal jäi kolmandale kohale Prantsusmaa 12 % osakaaluga (215 tehingut) ning uute projektide arv suurenes selles riigis 19 %. Ka mitmes muus liikmesriigis toimus 2025. aastal võrreldes 2024. aastaga suurenemine, mis oli suurim Taanis (110 %) ja Itaalias (57 %) ja väikseim Iirimaal (1,9 %). Projektide arv vähenes eelneva aastaga võrreldes Poolas (21 %) ja Madalmaades (5,8 %).

4. Andmed sektorite kaupa

Viiest peamisest sektorist[4] kolmes (IKT, töötlev tööstus ja rahandus) välismaiste ühinemis- ja omandamistehingute arv 2025. aastal võrreldes 2024. aastaga tõusis (joonis 4, vasakpoolne diagramm). Seevastu uute välismaiste tehingute arv suurenes 2025. aastal ainult majutuses, mis on üks viiest peamisest sektorist (joonis 4, parempoolne diagramm).

Joonis 4. Omakapitaliosaluse omandamiste arv (vasakul) ja uute investeeringute arv (paremal) 2024. ja 2025. aastal NACE Rev. 2 sektorite kaupa (viis peamist kategooriat)

[4] Lähtutud on NACE Rev. 2 üldise struktuuri kohasest liigitusest, vt https://ec.europa.eu/eurostat/web/nace-rev2.

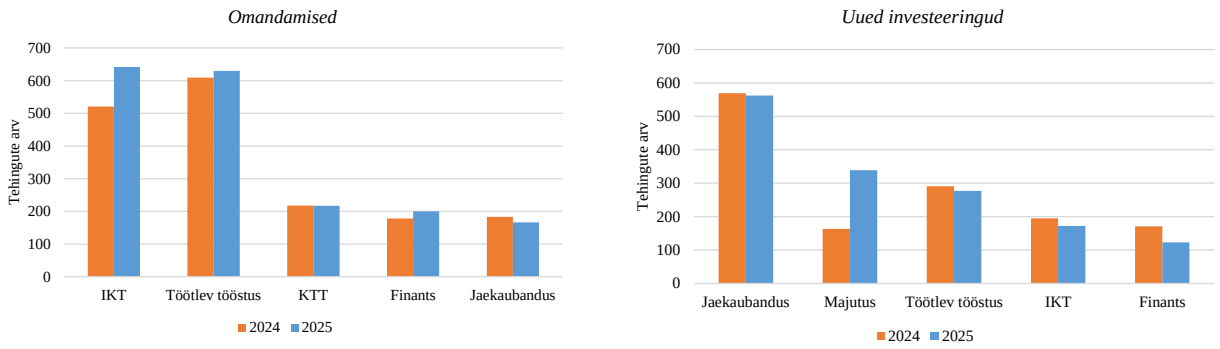

Allikas: koostanud Teadusuuringute Ühiskeskus Bureau van Dijki andmete põhjal, mis on võetud 22. veebruaril 2026 andmebaasidest Orbis M&A ja Orbis Crossborder Investment. KTT tähistab kutse-, teadus- ja tehnikaalast tegevust (NACE Rev. 2, jagu M), mis hõlmab muu hulgas teadus- ja arendustegevuse rajatisi. IKT tähistab info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (NACE Rev. 2, jagu J). Töötlev tööstus kuulub NACE Rev. 2, jao C alla. Rahandus kuulub NACE Rev. 2, jao K (Finants- ja kindlustustegevus) alla. Jaemüük kuulub NACE Rev. 2 jao G (Hulgi- ja jaekaubandus) alla. Majutus kuulub NACE Rev. 2 jao I (Majutus ja toitlustus) alla.

2025. aastal möödus IKT töötlevast tööstusest ja tõusis suurima tehingute arvuga sektoriks. Seda võimaldas eeskätt tehingute arvu märkimisväärne, 23 % suurenemine võrreldes 2024. aastaga. See sektor moodustas 642 tehinguga 27 % välismaiste ühinemiste ja omandamiste koguarvust. Töötlev tööstus kasvas 2025. aastal tagasihoidlikumalt (3,4 %) ja jäi 26 % osakaaluga (630 tehingut) teisele kohale. Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus (KTT) oli kolmandal kohal 9 % osakaaluga, kusjuures selle sektori tehingute arv vähenes 2025. aastal 2024. aastaga võrreldes 0,5 %. Neljandal kohal oli rahandus (osakaal 8,4 %), mille osatähtsus suurenes 2025. aastal 12 %. Sellele järgnes jaemüük (6,9 %), mille tehingute arv vähenes aasta arvestuses 9,3 %.

Uute investeeringute puhul vähenes projektide arv aasta jooksul kõigis peamistes sektorites peale ühe (majutus). Jaemüügiga seotud tehingud moodustasid 2025. aastal projektidest peaaegu kolmandiku (562 tehingut), kusjuures tehingute arv vähenes 1,2 %. Suuruselt teiseks sektoriks sai 18 %ga majutus[5], kus tehingute arv suurenes aasta jooksul 108 %. See sektor ületas KTT-sektorit, mis erinevalt 2024. aastast ei olnud 2025. aastal enam viie suurima sektori hulgas. Kolmandal kohal oli töötlev tööstus 15 % osakaalu ja 4,8 % aastase langusega. Sellele järgnes IKT, mille osakaal oli 9 % ja langus 12 %. Viimasele kohale jäi rahandus, mille osakaal uute projektide koguarvust oli 2025. aastal 7 % ja mida tabas eelmise aastaga võrreldes kõige järsem vähenemine (28 %).

5. Järeldused

ELi tehtavate välismaiste otseinvesteeringute hulk suurenes 2025. aastal võrreldes 2024. aastaga. Kasvu jätkumine annab tunnistust investeeringute püsivast kumulatiivsest sissevoolust viimase kümne aasta jooksul. Ajavahemikul 2016–2025 teostati keskmiselt ligikaudu 5 200 välismaiste otseinvesteeringute tehingut ja projekti aastas. Välismaiste otseinvesteeringute voog püsis viimastel aastatel üldiselt stabiilne, kuid investeeringu laadide puhul olid suundumused erinevad.

[5] Alates 2025. aastast on Orbises uutesse projektidesse tehtavate investeeringute hulka kantud ka frantsiisitehingud, mis mõjutab kõige rohkem NACE I jagu (Majutus) ja G jagu (Jaemüük). Käesolevast statistikast on välja jäetud frantsiisitehingud, kuigi mõningad frantsiisitehingute andmed võivad mõjutada käesolevas punktis esitatud suundumusi, eelkõige majutussektoris toimunud kasvu.

Välismaiste ühinemis- ja omandamistehingute arv tõusis nii 2024. kui ka 2025. aastal pärast 2023. aastal toimunud vähenemist, kuid uutesse projektidesse tehtavate investeeringute tehingute arv langes endiselt, kuigi aeglasemalt. Sellest võib järeldada, et makromajandusliku ebakindluse suurenemise tõttu tehti vähem uusi välismaiseid otseinvesteeringuid ning investeerimine toimus pigem ühinemis- ja omandamistehingute kaudu.

Ka 2025. aastal olid ELi suurim välisinvestor nii ühinemis- ja omandamistehingute kui ka uute investeeringute puhul Ameerika Ühendriigid, millele järgnes Ühendkuningriik. Mõned jurisdiktsioonid, eriti India ja Araabia Ühendemiraadid, kelle investeeringud võrreldes eelmise aastaga suurenesid, kasvatasid oma investeeringute koguarvu ELis ühinemiste ja omandamiste kaudu.

2025. aastal olid välismaiste ühinemiste ja omandamiste peamised sihtliikmesriigid Saksamaa ja Prantsusmaa, kõige rohkem uusi projekte algatati aga Hispaanias ja Saksamaal. Sektoritest suurenes info- ja kommunikatsioonitehnoloogia osatähtsus. Välismaiste omandamiste osas oli see sektor suurim. Uusi investeeringuid tehti endiselt peamiselt jaemüüki ja majutusteenustesse.

2. PEATÜKK. SEADUSANDLUS LIIKMESRIIKIDES 2025. AASTAL

1. ELi välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute määrus ja ELi liikmesriikide välismaiste otseinvesteeringute taustauuringumehhanismid

Euroopa Komisjon meenutas ka kogu 2025. aasta jooksul liikmesriikidele, kes ei olnud vastu võtnud välismaiseid otseinvesteeringuid käsitlevaid õigusakte, et seda tuleb teha, kuna need annavad komisjonile ja liikmesriikidele sobivad vahendid, mis võimaldavad kindlaks teha ja kõrvaldada välismaistest otseinvesteeringutest tulenevaid ohte julgeolekule ja avalikule korrale.

Lisaks aitas komisjon liikmesriikidel ühtlustada välismaiste otseinvesteeringute taustauuringumehhanisme ja taustauuringute tegemise korda. Ta juhendas liikmesriike tehnilistes ja poliitilistes küsimustes ning korraldas kohtumisi ja teabevahetust hea tava ja ka muudes küsimustes. Sellest hoolimata on riikide taustauuringumehhanismides endiselt üsna suuri erinevusi: i) erinevused selles, mida peetakse välismaise otseinvesteeringu ametlikuks taustauuringuks, mille puhul saadetakse teade koostöömehhanismile; ii) erinevad taustauuringu tähtajad; iii) taustauuringuraamistike erinev ulatus; iv) erinevad nõuded, milles tehinguosalised lähtuvad teate esitamisel riikide ametiasutustele Kõiki neid küsimusi püüti lahendada välismaiste

otseinvesteeringute taustauuringute määruse[6] läbivaatamisega. Uus määrus võeti vastu 17. juunil 2026 ja seda kohaldatakse alates 17. jaanuarist 2028 (vt ka 4. peatüki punkt 2).

2. Ülevaade liikmesriikide välismaiste otseinvesteeringute taustauuringumehhanismidest ja seadusandlusest

Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu ja geopoliitilise olukorra ebakindlus on toonud kriitilise tähtsusega tooraine, elutähtsa (kõrg)tehnoloogia ja taristu veelgi rohkem tähelepanu keskmesse. Viis liikmesriiki, kellel veel ei olnud toimivaid taustauuringumehhanisme, algatasid taustauuringumehhanismi vastuvõtmise ning kuus liikmesriiki ajakohastasid ja laiendasid olemasolevat mehhanismi vastavalt muutunud oludele.

2025. aastal võeti välismaiste otseinvesteeringute taustauuringuid käsitlevad õigusaktid vastu Horvaatias, Kreekas ja Küprosel ning nüüd on kõigil ELi liikmesriikidel olemas välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute raamistik.

Kuus liikmesriiki (Hispaania, Leedu, Luksemburg, Poola, Slovakkia ja Tšehhi) tegid muudatusi oma kehtivatesse taustauuringuid käsitlevatesse õigusaktidesse ning kahes liikmesriigis (Bulgaarias ja Iirimaal) jõustus varem vastu võetud välismaiste otseinvesteeringute taustauuringuid käsitlev õigusakt.

Allpool oleval kaardil on esitatud ülevaade ELi liikmesriikide välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute alasest seadusandlusest 2025. aastal,

[6] EU strengthens its foreign investment screening framework, 26. juuni 2026. aasta artikkel, https://policy.trade.ec.europa.eu/news/eu-strengthens-its-foreign-investment-screening-framework-2026-06-26_en.

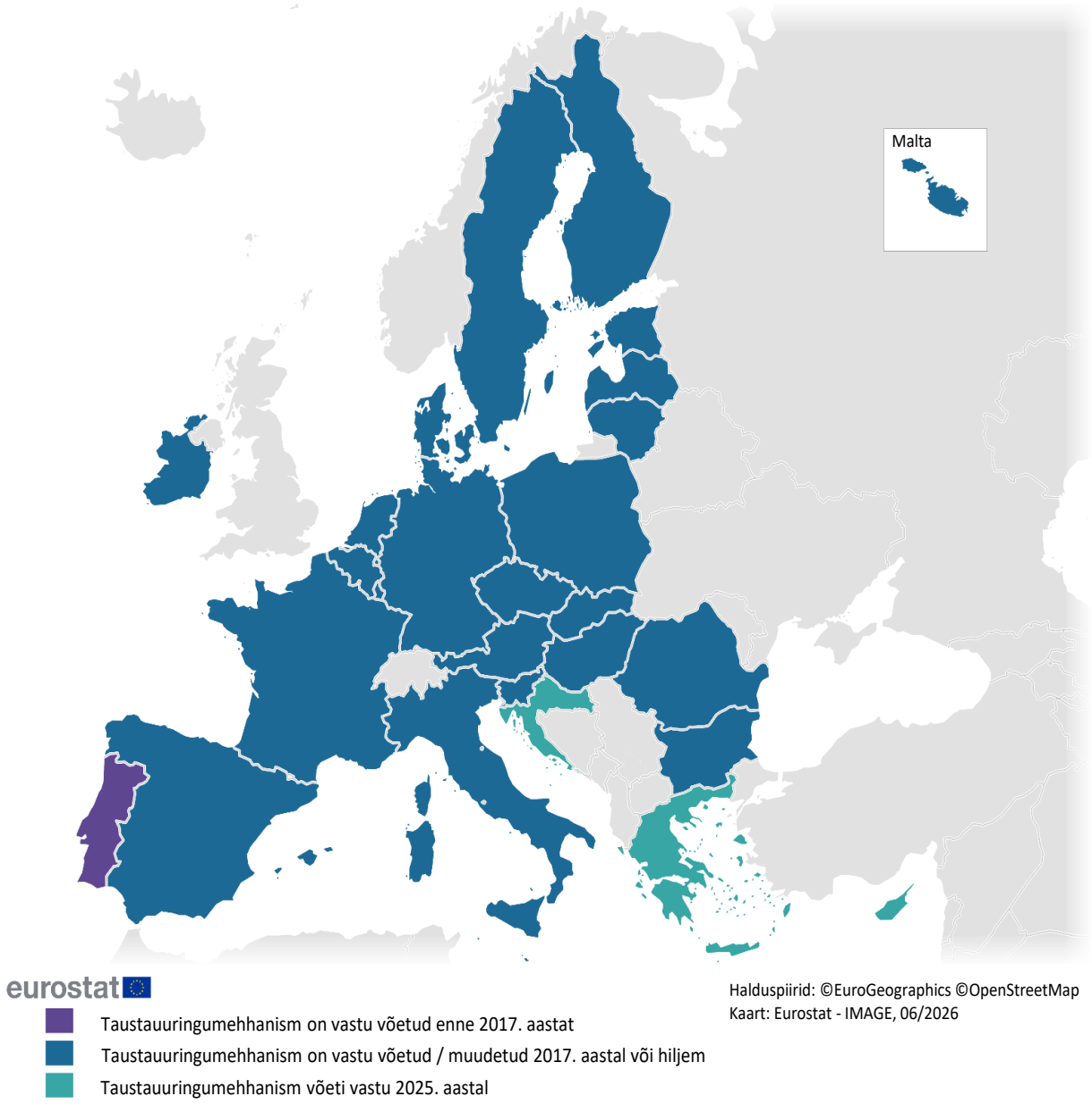

Järgmises tabelis 1 antakse ülevaade õigusaktidest ja nende muutmisest kõigis liikmesriikides ajavahemikul 1. jaanuarist kuni 31. detsembrini 2025[7].

[7] Üksikasjalikumat teavet leiab lisatud komisjoni talituste töödokumendist.

Tabel 1. Ülevaade õigusloomest ELi liikmesriikides

Riigid, kus on loodud välismaiste otseinvesteeringute taustauuringumehhanism (seadusandlikke muudatusi ei tehtud)	Austria, Belgia, Eesti, Läti, Madalmaad, Malta, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Sloveenia, Soome, Taani, Ungari
Riigid, kus muudeti senist välismaiste otseinvesteeringute taustauuringumehhanismi	Tšehhi, Leedu, Luksemburg, Poola, Slovakkia, Hispaania
Riigid, kus võeti vastu või jõustus välismaiste otseinvesteeringute taustauuringuid käsitlev õigusakt või mehhanism	Bulgaaria, Horvaatia, Iirimaa, Kreeka, Küpros

Välismaiste otseinvesteeringute uue taustauuringumehhanismi vastuvõtmine või jõustumine

Horvaatias võeti 24. oktoobril 2025 vastu välisinvesteeringute taustauuringute seadus, mis jõustus 13. novembril 2025. Taustauuringutes mängib keskset rolli välisinvesteeringute taustauuringute komitee, mis esitab arvamusi välisinvesteeringute heakskiitmise taotluste kohta. Lõplikud otsused teeb rahandusministeerium. Õigusakt jõustub täielikult pärast seda, kui 2026. aastal võetakse vastu kõik vajalikud rakendusaktid. Õigusaktiga kehtestati selliste välisinvesteeringute taustauuringumehhanism, mis mõjutavad elutähtsat taristut (sh energeetika, transport, kaitse), elutähtsate ressursside (sh energia ja toit) kättesaadavust, juurdepääsu tundlikule teabele, sidetaristut, valimistaristut ja meediasektorit.

Küprosel avaldati 14. novembril 2025 seadus 194(I)/2025, millega kehtestati välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute raamistik. Seadus jõustus 2. aprillil 2026. Seadusega on pädevaks taustakontrolliasutuseks määratud rahandusministeerium, kes vastutab taotluste hindamise ja otsuste tegemise eest. Välisinvestorid peavad enne investeeringu tegemist esitama kirjaliku heakskiidutaotluse. Taustauuringumehhanismi raames analüüsitakse investeeringuid selliste tegurite alusel nagu sektori tundlikkus (elutähtis taristu, finantsteenused ja kinnisvara), juurdepääs tundlikule teabele, meediapluralism ning tehnoloogia ja sisendite elutähtsus.

Kreeka välismaiste otseinvesteeringute taustauuringumehhanism jõustus 23. mail 2025. Nii on sätestatud seaduses 5202/2025, millega rakendatakse ELi määrus 2019/452. Välismaiste otseinvesteeringute taustauuringumehhanism käivitus 11. novembril 2025, mil avaldati ministrite ühisotsus 64260, millega kehtestati menetluse üksikasjad, näiteks välisinvestoritele esitatavad aruandlus- ja dokumenteerimisnõuded. Välismaiste otseinvesteeringute taustauuringuid teostab ministeeriumidevaheline välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute komitee, milles osalevad eri ministeeriumid ja ametiasutused. Taustauuringumehhanismi kohaldatakse selliste

investeeringute suhtes, mida tehakse tundlikesse sektoritesse, nagu energeetika, transport, IKT, digitaristu ja tervishoid, ning eriti tundlikesse kaitse- ja riikliku julgeoleku sektoritesse (sealhulgas kahesuguse kasutusega kaubad, mille suhtes kohaldatakse ekspordikontrolli, ja sõjaliste kaupade ühises ELi nimekirjas olevad seadmed), küberturvalisusse, tehisintellekti, sadamataristusse, elutähtsasse veealusesse taristusse ja piirialade turismitaristusse. Kavas on vastu võtta veel üks ministrite ühisotsus, millega täpsustatakse haldustrahvide määramise asutus ja menetlus.

Bulgaarias kehtestati välismaiste julgeoleku või avaliku korra kaalutlustel otseinvesteeringute tausta uurimise mehhanism 2024. aasta märtsis vastuvõetud investeeringute edendamise seaduses tehtud muudatustega. Raamistik hakkas täielikult toimima 20. augustil 2025 pärast teiseste õigusaktide vastuvõtmist. Välismaiste otseinvesteeringute taustauuringumehhanismi raames on tagatud osalemine ELi koostöömehhanismis ning sellega on ette nähtud normid järelevalve, täitmise tagamise ja nõuete täitmata jätmise eest määratavate karistuste kohta.

6. jaanuaril 2025 jõustus **Iirimaa** kolmandate riikide tehingute taustauuringute seadus, mis oli vastu võetud 2023. aasta oktoobris. Seaduses on sätestatud taustauuringu esemeks olevate investeeringute laad, ulatus ja liik ning taustauuringute kriteeriumid.

Olemasolevate välismaiste otseinvesteeringute taustauuringumehhanismide ajakohastamine

Tšehhis võeti 2025. aastal vastu neli välismaiste otseinvesteeringute taustauuringuid käsitlevate õigusaktimuudatuste komplekti. Muudatustega kehtestati investeeringute taustauuringute asutuse ja konkurentsiameti koostöö normid (vastavalt välisriigi subsiidiumide määrusele[8]), nähti ette võimalus toimetada dokumendid kätte ka avaliku teadaande teel, muudeti energeetika valdkonnas teostatavate taustauuringute mehhanismi teatavaid elemente, kehtestati uus elutähtsa teabetaristu ettevõtjate nimekiri (vastavalt küberturvalisuse 2. direktiivile[9]), määrati kindlaks tingimused, mille kohaselt jagatakse välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute teavet riigi küber- ja infoturbeametiga ning määratleti uuesti elutähtsa taristu ettevõtjate nimekiri (vastavalt elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiivile[10]).

Leedus tehti 2025. aastal välismaiste otseinvesteeringute taustauuringumehhanismis kaks muudatust. Neist esimesega uuendati riikliku julgeoleku seisukohalt kriitilise tähtsusega

[8] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2560, mis käsitleb siseturgu moonutavaid välisriigi subsiidiume, kättesaadav aadressil https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:32022R2560.

[9] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2555, mis käsitleb meetmeid, millega tagada küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus, ja millega muudetakse määrust (EL) nr 910/2014 ja direktiivi (EL) 2018/1972 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv (EL) 2016/1148 (küberturvalisuse 2. direktiiv), kättesaadav aadressil https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:02022L2555-20221227&qid=1786621686390.

[10] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2557, mis käsitleb elutähtsa teenuse osutajate toimepidevust ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 2008/114/EÜ.

konkreetsete rajatiste ja varade loetelu ning teisega täpsustati julgeoleku seisukohast olulisi üksusi ja tehinguid analüüsiva riikliku komisjoni funktsioone, koosseisu ja töökorda.

Luksemburgis muudeti 2025. aasta jaanuaris kahte välismaiste otseinvesteeringute taustauuringuid käsitlevat õigusakti: äriregistriseaduse ja tegelike tulusaajate registri loomise seaduse muudatusega anti majandusministeeriumile juurdepääs tegelike tulusaajate registrile.

Poolas tunnistati 2025. aasta juulis kehtetuks teatavate investeeringute kontrolli seaduse ja muude õigusaktide suhtes kehtinud ajalised piirangud ning muudeti välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute kord alaliseks.

Slovakkias jõustus 1. jaanuaril 2025. aastal elutähtsat taristut käsitlev seadus nr 367/2024, millega laiendati majandusministeeriumi juurdepääsu avaliku halduse infosüsteemide andmetele ja õigust saada konfidentsiaalseid andmeid.

Hispaanias jõustus 30. jaanuaril 2025 kuninglik dekreetseadus 1/2025, millega pikendati ELi ja EFTA residentidest välismaalaste poolt strateegilistes sektorites tehtavate otseinvesteeringute tausta uurimise tähtajalist nõuet kuni 31. detsembrini 2026.

Üksikasjalikum teave liikmesriikide taustauuringumehhanismidega seotud seadusandluse täiendamise kohta on esitatud lisatud komisjoni talituste töödokumendis. Riikide taustauuringumehhanismide uusim loetelu on kättesaadav Euroopa Komisjoni veebisaidil[11].

[11] 9. veebruari 2026. aasta seisuga oli liikmesriikides vastavalt nende endi teadetele vastu võetud järgmised taustauuringumehhanisme käsitlevad õigusaktid ja nende muutmisaktid: https://circabc.europa.eu/rest/download/7e72cdb4-65d4-4eb1-910b-bed119c45d47.

3. PEATÜKK. LIIKMESRIIKIDE VÄLISMAISTE OTSEINVESTEERINGUTE TAUSTAURINGUD

Välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute määrusega on kehtestatud raamistik, mille kohaselt liikmesriigid vaatavad läbi oma territooriumil tehtavad välismaised otseinvesteeringud julgeoleku ja avaliku korra kaalutlustel ning võtavad meetmeid konkreetsete riskide kõrvaldamiseks. Määrusega loodi ka komisjoni ja liikmesriikide taustauuringuasutuste koostöömehhanism, mis võimaldab hinnata konkreetsetest välismaistest otseinvesteeringutehingutest lähtuvaid riske julgeolekule ja avalikule korrale. See ELi koostöömehhanism annab komisjonile ja liikmesriikidele võimaluse vahetada teavet muu hulgas selliste välismaiste otseinvesteeringute tehingute kohta, mis võivad ohustada teiste liikmesriikide julgeolekut ja avalikku korda ning ELi programme ja projekte, ning riske analüüsida ja maandada. Kuigi koostöömehhanism aitab investeeringut saaval liikmesriigil analüüsida ja maandada julgeoleku ja avaliku korraga seotud riske, otsustab konkreetse investeeringu heakskiitmise, tingimuste seadmise või blokeerimise ikkagi välismaise otseinvesteeringu taustauuringut tegev liikmesriik.

Käesolev peatükk sisaldab liikmesriikide 2025. aastal läbiviidud taustauuringute koondteavet, mis põhineb liikmesriikide poolt määruse artikli 5 kohaselt komisjonile esitatud aastaaruannetel. Liikmesriigid, kellel oli taustauuringumehhanism olemas, vaatasid läbi kokku 4 773 loataotlust ja ametiasutuste endi algatatud (*ex officio*) juhtumit[12]. 2024. aastal oli see näitaja olnud 3 136. Ametlik taustauuring tehti 38 % juhtumitest ning nõuetele mittevastavaks või ametlikku taustauuringut mittevajavaks peeti neist 62 % (joonis 5)[13].

Joonis 5. Liikmesriikide välismaiste otseinvesteeringute taustauuringud

[12] Liikmesriikide taustauuringute korrad on erinevad. Erinevusi on mehhanismi ulatuses, menetlusetappides, selles, kas tehakse eel- või järelkontrolli, taustakontrolli tähtaegades jms. See kõik kajastub ka nende aruandluses nende juhtumite kohta, mille suhtes teostati taustauuring. Nii näiteks võidakse mõnes liikmesriigis kuulutada investeering nõuetele mittevastavaks enne ametliku taustauuringumenetluse läbiviimist, teistes tehakse seda alles pärast investeeringutele ametliku taustauuringu tegemist. Käesolevas peatükis esitatud diagrammid ja arvud põhinevad liikmesriikide endi esitatud andmetel ning need kajastavad liikmesriikide keskmist taustauuringualast tegevust.

[13] Tuleb märkida, et esitatud andmeid on suuresti mõjutanud Rootsi, sest see riik esitas andmeid väga paljude juhtumite kohta, mis tema süsteemi kohaselt ei nõudnud ametliku taustauuringu tegemist. Nii paljudest juhtumitest ei teatanud ükski teine riik. Rootsit kõrvale jättes oleks ametlikult kontrollitud juhtumite osakaal 65 % ja nende juhtumite osakaal, mis ametlikku taustakontrolli ei vajanud, oleks 35 %.

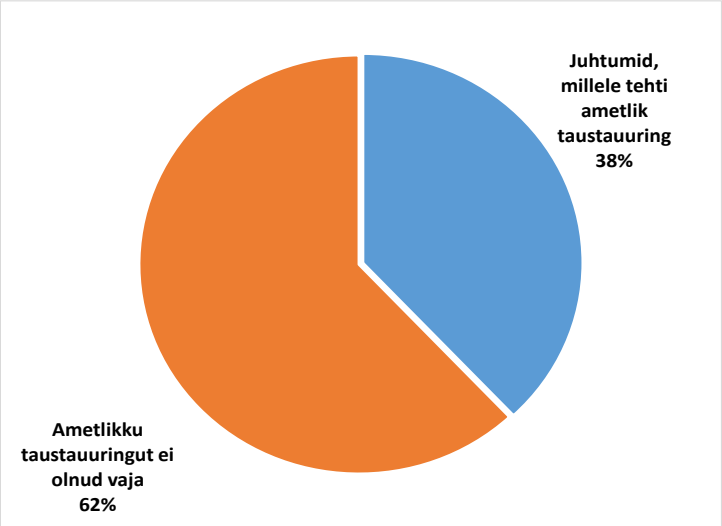

Allikas: liikmesriikide esitatud teave

2025. aastal ametliku taustauuringu läbinud välismaistest otseinvesteeringutest, mille kohta tehtud otsuse on liikmesriigid edastanud, kiideti suur enamus (87 %) tingimusteta heaks (joonis 6). See tähendab, et välisinvesteering kiideti heaks, ilma et investor oleks pidanud astuma täiendavaid samme. Võrreldes eelnenud aastaga kiitsid liikmesriigid 2024. aastal tingimusteta heaks veidi suurema osa (86 %) ametliku taustauuringu läbinud välismaistest otseinvesteeringutest.

Tingimusi või leevendusmeetmeid sisaldas 9 % heakskiitmisotsuseid, st sama palju kui 2024. aastal. Neil juhtudel on riikide taustauuringuasutused nõudnud enne välismaise otseinvesteeringu heakskiitmist investoritelt tagatiste andmist või teatavate meetmete või kohustuste võtmist.

Lõppkokkuvõttes blokeerisid riikide ametiasutused oma otsusega investeeringu ligikaudu 1 %-l juhtudest, mida on sama palju kui eelmistel aastatel. Enne ametliku otsuse tegemist võeti tagasi 3 % taotlustest ehk veidi väiksem osa kui 2024. aastal (4 %).

Joonis 6. Välismaiste otseinvesteeringute juhtumite kohta tehtud otsused

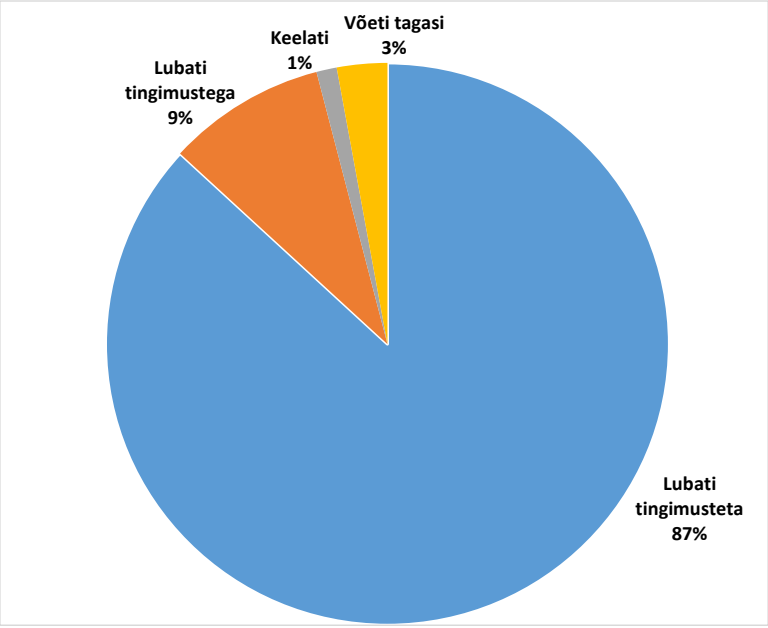

Allikas: liikmesriikide esitatud teave

Järeldused liikmesriikide läbiviidud taustauuringute kohta

- Ametliku taustauuringu läbinud juhtumite osakaal oli 38 % kõigist loataotlustest, mille tehingute osalised esitasid riikide taustauuringuasutustele või mille riikide ametiasutused vaatasid läbi omal algatusel. Näitajaid mõjutas tugevalt Rootsi, kes esitas aruandeaastal andmeid väga paljude välismaiste otseinvesteeringute juhtumite kohta.

- Taustauuringu läbinud tehingutest kiideti tingimusteta heaks enamik (87 %), mida on veidi rohkem kui 2024. aastal (86 %). See näitab, et välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute tegemine ELi liikmesriikides ei ole investeerimist piiranud, kuid on suurendanud liikmesriikide ja komisjoni teadlikkust sellistest välismaistest otseinvesteeringutest, mis võivad suurendada riske julgeolekule ja avalikule korrale.

- Mis puutub tingimustega heakskiidetud tehingutesse, siis 2025. aastal oli nende juhtumite osakaal, mille puhul nõuti leevendusmeetmeid, sama suur kui 2024. aastal, st 9 %.

- Liikmesriikide blokeeritud välismaiste otseinvesteeringute osakaal püsis 2025. aastal 1 % lähedal, mis vastab viimaste aastate keskmisele.

- Üldiselt annavad need arvud tunnistust suundumuse stabiilsusest, mis kinnitab, et EL on endiselt avatud välismaistele otseinvesteeringutele ning et liikmesriigid blokeerivad ainult need välismaised otseinvesteeringud, mis kujutavad endast väga suurt ohtu julgeolekule ja avalikule korrale ning mille puhul ei ole riske võimalik maandada.

4. PEATÜKK. ELi KOOSTÖÖMEHHANISM VÄLISMAISTE OTSEINVESTEERINGUTE TAUSTAUURINGUTE VALDKONNAS

1. Välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute määruse alusel esitatud teated

1.1 Ülevaade 2025. aasta tegevusest

2025. aastal esitas 21 liikmesriiki vastavalt välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute määruse artiklile 6[14] kokku 667 teadet, samas kui 2024. aastal esitati 477 teadet[15]. 65 % teateid saadi neljalt liikmesriigilt (Austria, Hispaania, Itaalia, Prantsusmaa), 86 % teadetest jäi seitsme liikmesriigi (Austria, Hispaania, Iirimaa, Itaalia, Leedu, Prantsusmaa ja Saksamaa) arvele[16]. Teatavaks tehtud tehingud olid muu hulgas sektorite lõikes ning tehingu väärtuse ja lõppinvestorite päritolu poolest väga erinevad.

Teated välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute ELi koostöömehhanismile
2025. kalendriaasta

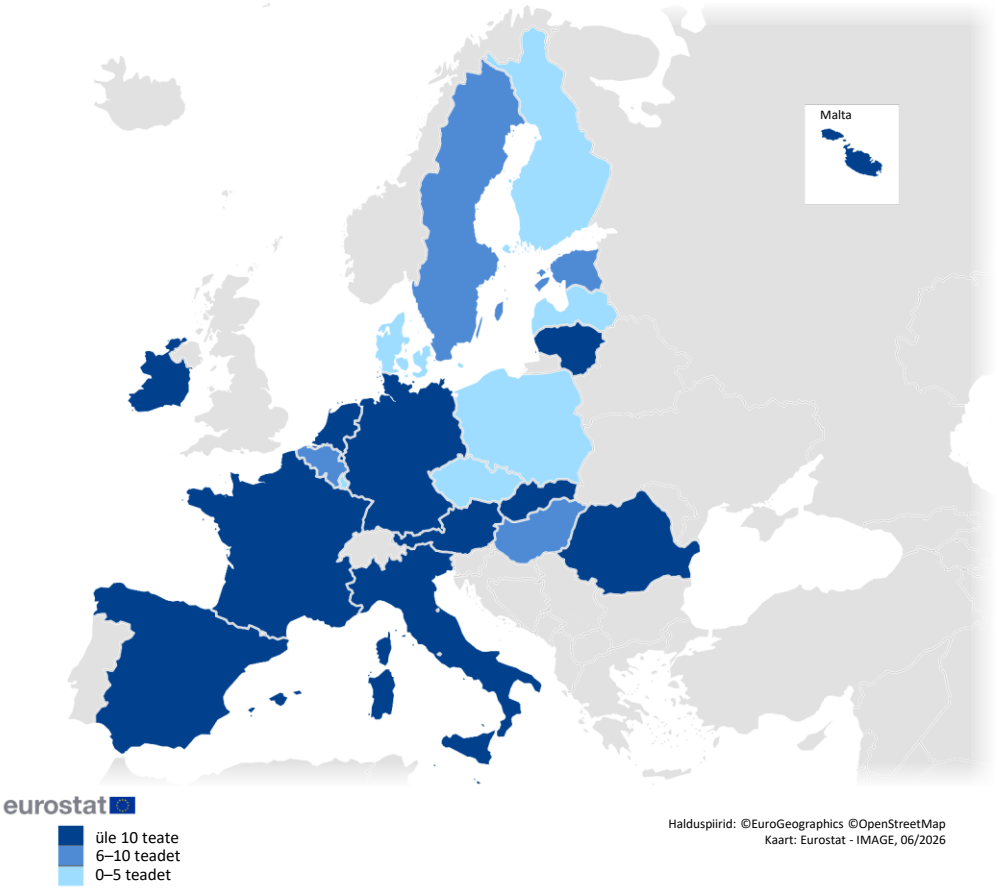

Allikas: liikmesriikide esitatud teave.

[14] Komisjon kasutas samal ajavahemikul ELi koostöömehhanismi ka nende välismaiste otseinvesteeringute puhul, mille tausta ei uuritud (välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute määruse artikkel 7). Need juhtumid ei kajastu käesoleva peatüki statistikas.

[15] Vt https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM(2024)464&lang=en.

[16] 2024. aastal saadi 76 % teadetest neljalt riigilt ja 84 % kuuelt riigilt.

Eespool esitatud kaardil on näidatud nende välismaiste otseinvesteeringute arv, mille kohta liikmesriigid saatsid teistele liikmesriikidele ja komisjonile ELi välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute koostöömehhanismi raames teate. 2025. aastal esitas 11 liikmesriiki 21 liikmesriigist, kus taustauuringumehhanism on vastu võetud, rohkem kui 10 teadet, neli 6–10 teadet ja kuus vähem kui 5 teadet.

Võrreldes eelmise, 2024. aastaga, on teadete arv järsult (40 %) suurenenud – 477-lt 667-le. See on selgelt suurim ELi koostöömehhanismile teatatud välismaiste otseinvesteeringute arv ühe aasta jooksul. Lisaks on alates ELi koostöömehhanismi esimesest täielikust kalendriaastast (2021) teadete arv suurenenud 61 %: 414 teatelt 2021. aastal 667-le 2025. aastal. Tehingutest teatanud liikmesriikide arv kasvas 13-lt 2021. aastal 21-le 2025. aastal.

1.2 Peamised sektorid,[17] kuhu on tehtud ELi koostöömehhanismile[18] teatatud välismaiseid otseinvesteeringuid

Viis kõige suurema tehingute arvuga sektorit olid 2025. aastal töötlev tööstus [19] (27 % kõigist tehingutest), IKT [20] (19 %), finantstegevus[21] 17 %), [22] hulgi- ja jaekaubandus (13 %) ning kutsealane tegevus[23] (8 %). See on väga sarnane eelmise aastaga, mil esimeste seas olid samad viis sektorit, kuid 2025. aastal vahetasid finantstegevus ning hulgi- ja jaemüük oma kohad. 2025. aastal suurenes töötleva tööstusega seotud teadete arv 2 protsendipunkti võrra (2024. aasta näitaja oli 25 %). Teatatud energiasektori tehingute osakaal oli 4 %, st väiksem kui 2024. aasta 6 %, ja muude sektorite[24] osakaal oli 12 %, st suurem kui 2024. aasta 9 %.

[17] Üldiselt on peamiseks näitajaks võetud peamine tegevusvaldkond. See on kooskõlas ka teabega, mis on esitatud käesolevale aastaaruandele lisatud komisjoni talituste töödokumendi kõigil sektorite jaotust näitavatel diagrammidel.

[18] Tuleb tähele panna, et 1. peatükis esitatud välismaiste otseinvesteeringute kogunäitajaid ja suundumusi ei saa võrrelda käesolevas peatükis esitatud välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute konkreetsete näitajatega, kuna viimased kajastavad vaid tehinguid, millest on koostöömehhanismile teatatud julgeoleku- ja avaliku korra riskide hindamiseks, ja moodustavad kogunäitajatest vaid väikese osa.

[19] Töötleva tööstuse hulka kuuluvad ettevõtted, kes tegelevad toodete toomisega lähtematerjalidest, näiteks elektriseadmete ja -mootorite, tööstusmasinate ja -seadmete, relvade ja laskemoona ning farmaatsiatoodete tootmisega.

[20] IKT tähendab info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat. Siia kuuluvad ettevõtted, mille tegevus seisneb teadmiste loomiseks, jagamiseks ja levitamiseks vajaliku taristu ja vahendite loomises, nt arvutiprogrammeerimine, tarkvara kirjastamine, andmetöötlus ja -majutus ning traadita telekommunikatsiooniga seotud tegevus.

[21] Finantstegevus hõlmab selliste valdusettevõtete, fondide ja muude finantssektori ettevõtete (näiteks fondihaldus-, valdus-, finantsteenuste ja kindlustusettevõtted) tegevust, mille eesmärk on saada äriühing oma kontrolli alla või omandada selles konkreetne (omakapitali)osalus.

[22] Hulgi- ja jaekaubandus hõlmab tegevust, mis on seotud farmaatsiatoodete, keemiatoodete, elektroonika- ja telekommunikatsiooniseadmete ja -tarvikute, arvutite, arvutite välisseadmete ja tarkvara, metallide ja metallimaakide hulgi- ja jaekaubandusega.

[23] Kutsealane tegevus hõlmab õigusbüroode ja raamatupidamisettevõtete tegevust ning nõustamis- ja inseneritegevust, näiteks peakontorite tegevus, turu-uuringud ja avaliku arvamuse küsitlused, konsultatsioonid ning biotehnoloogiaalased teadusuuringud ja eksperimentaalne arendustegevus.

[24] Kategooriasse „muu“ kuuluvad sellised sektorid, mille osakaal on alla 4 %, nagu haldustegevus, transport ja ehitus.

Joonis 1. 2025. aastal esitatud teadete jaotus sektorite kaupa

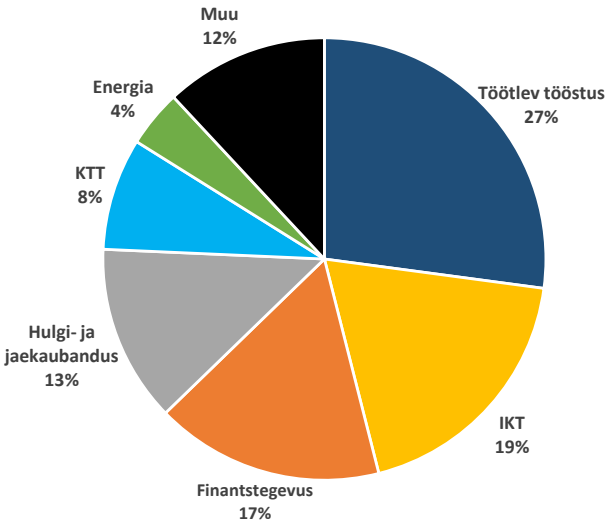

Allikas: liikmesriikide teated

1.3 ELi koostöömehhanismile teatatud välismaiste otseinvesteeringute väärtus

Kui vaadata tehingute väärtust, siis 66 % teatatud välismaiste otseinvesteeringute väärtus[25] oli alla 500 miljoni euro, mida on 8 protsendipunkti rohkem kui 2024. aastal (58 %). 29 % tehingute väärtus oli 500 miljonit eurot või rohkem (2024. aastal 30 %).

Joonis 2. Teatatud välismaiste otseinvesteeringutehingute väärtus 2025. aastal[26]

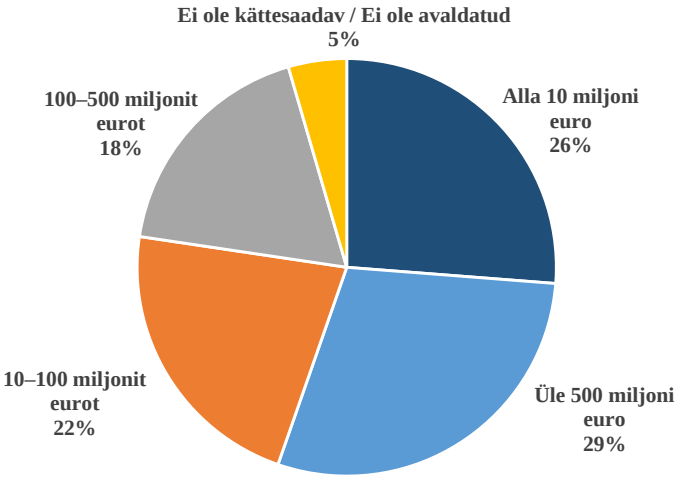

Allikas: liikmesriikide teated

[25] Väärtus (kui see on teada) on selle tehingu koguväärtus, mille osa teatatud tehing oli.

[26] „Ei ole kättesaadav/ei ole teatatud“ hõlmab andmeid, mida ei ole sisestatud, mis ei ole kättesaadavad või mida ei ole teatatud ning mis ei ole asjakohased (näiteks restruktureerimistehingud ja juhtumid, kus investeeringut ei tehtud).

1.4 Välismaiste otseinvesteeringute läbivaatamise kord ja tähtajad

Komisjon analüüsib liikmesriikide teatatud välismaiste otseinvesteeringute tehinguid kahes etapis. Esimese, eelhinnanguetapi läbivad kõik teatatud tehingud, kuid teise etappi jõuavad vaid vähesed juhtumid. Esimeses etapis tuleb hindamine lõpule viia 15 kalendripäeva jooksul pärast teate saamist taustauuringut läbiviivalt liikmesriigilt.

Teises etapis vaadeldakse teavitavalt liikmesriigilt taotletud lisateabe põhjal põhjalikumalt juhtumeid, mis komisjoni arvates võivad mõjutada julgeolekut ja avalikku korda rohkem kui ühes liikmesriigis või kujutada endast ohtu ELile huvi pakkuvatele projektidele ja programmidele. Teise etapi juhtumites võib komisjon võtta vastu arvamuse vastavalt välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute määruse artiklitele 6 ja 7. Need arvamused on konfidentsiaalsed ja nendega võidakse i) teha teatavaks, et komisjon leiab, et välismaisel otseinvesteeringul on tõenäoliselt negatiivne mõju rohkem kui ühe liikmesriigi julgeolekule või avalikule korrale või liidule huvi pakkuvale projektile või programmile, ii) soovitada kaalumiseks asjakohaseid meetmeid, iii) esitada uuritava välismaise otseinvesteeringu kohta asjakohast teavet, mida teate esitanud liikmesriik saab hindamisel ja lõpliku otsuse tegemisel kasutada.

2025. aastal lõpetas komisjon esimeses etapis 667 juhtumist 88 %, st väiksema osa kui 2024. aastal (92 %). 12 % juhtumitest liikus edasi teise etappi, kus teate esitanud liikmesriigilt nõuti lisateavet[27]. Teise etappi jõudnud juhtumite osakaalu suurenemine näitab, et julgeoleku ja avaliku korra seisukohast tundlikeks peetavate tehingute hulk suurenes.

Joonis 3. Esimeses ja teises etapis lõpetatud juhtumid 2025. aastal

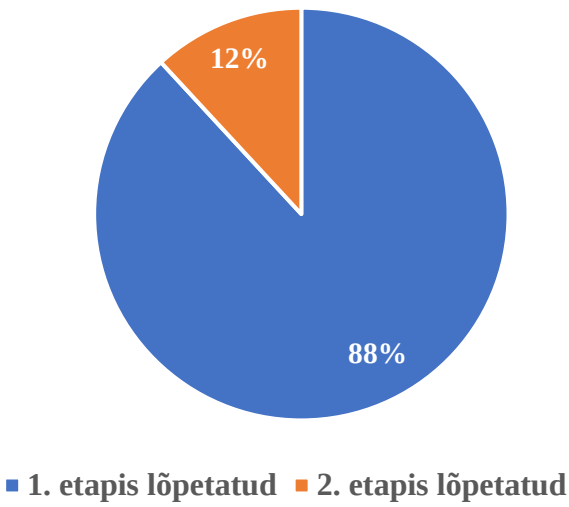

Allikas: liikmesriikide teated

[27] Selliste juhtumite puhul on märkuste esitamise või arvamuse esitamise tähtaeg 20 kalendripäeva pärast teate esitanud liikmesriigilt nõutud teabe saamist.

2025. aastal langes teise etapi juhtumitest üle 68 % viie liikmesriigi arvele (2024. aastal 66 %). Nagu ka 2024. aastal, esitas komisjon arvamuse vähem kui 2 % teatatud tehingute kohta.

Üldiselt küsib komisjon kohe teise etapi alguses teate esitanud liikmesriigilt lisateavet, mis erineb sõltuvalt konkreetsest tehingust ja teatega esitatud teabe üksikasjadest[28]. Ta küsib sageli teavet selle kohta, milline on investori kavatsused ja äriplaan sihtettevõtja ja tema klientide suhtes, kui need tegutsevad mõnes tundlikus sektoris. Lisateavet küsitakse selleks, et sihtettevõtte olulisust ja välisinvestorist lähtuvaid potentsiaalseid ohte saaks paremini hinnata.

Liikmesriigid osalesid 2025. aastal koostöömehhanismis muu hulgas sel viisil, et esitasid teises liikmesriigis tehtavate välismaiste otseinvesteeringute kohta küsimusi (ligikaudu 11 % juhtumitest; 2024. aastal 10 % juhtumistest) ja märkusi[29].

Nende juhtumite osakaal, mille kohta liikmesriigid esitasid märkusi, oli ligikaudu 6 % (2024. aastal 3 %)[30]. Nende liikmesriikide arv, mis esitasid teate esitanud liikmesriigile märkusi, suurenes märkimisväärselt – ligikaudu kolmandikult 2024. aastal 57 %-le 2025. aastal.

1.5 Peamised sektorid, kuhu tehti välismaiseid otseinvesteeringuid, mille mõju kohta julgeolekule ja avalikule korrale annab komisjon üksikasjaliku riskihinnangu

Teises etapis hinnati kõige rohkem töötleva tööstuse sektori tehinguid, mis moodustasid kõigist hinnatud tehingutest 53 % (2024. aastal 50 %) (joonis 4). Suuruselt teine sektor oli IKT, mis moodustas peaaegu viiendiku kõigist 2. etapi juhtumitest (st sama palju kui 2024. aastal). Kutsetegevus ning hulgi- ja jaemüük olid teise etapi juhtumite seas 6 % osakaaluga kolmandal ja neljandal kohal (2024. aastal oli nende osakaal 5 %).

[28] Teate vorm: investorilt määruse artikli 6 kohase teatamise otstarbel teabe saamiseks kasutatakse teatavat teate vormi, et määruse alusel esitatav teave oleks mõnevõrra ühtne ning tehingu, investori ja sihtettevõtte kohta saadaks vähemalt minimaalselt vajalik teave. Vorm on kättesaadav aadressil https://policy.trade.ec.europa.eu/enforcement-and-protection/investment-screening_en.

[29] Mitmel juhul, kui liikmesriigid esitasid küsimusi, lahendas saadud vastus nende mure.

[30] Sama tehingu kohta võib esitada märkuse mitu liikmesriiki.

Joonis 4. Teise etapi juhtumite peamised sektorid 2025. aastal

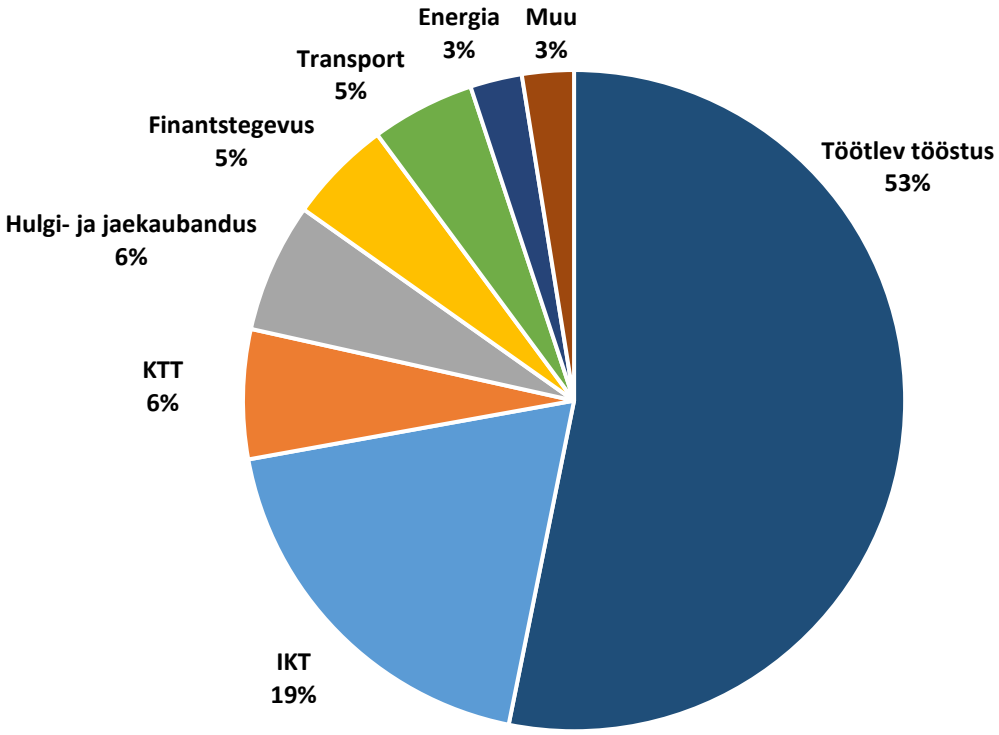

Allikas: liikmesriikide teated

Töötleva tööstuse sektori suurust silmas pidades on joonisel 5 esitatud ülevaade teguritest,[31] mille abil analüüsiti 2. etapis selle sektori tehingute mõju julgeolekule ja avalikule korrale. Kõige sagedamini kasutatud tegur oli välismaine investeering elutähtsasse tehnoloogiasse, mida kasutati 2025. aastal 37 % juhtudest (2024. aastal 49 %).

Suuruselt teine tegur oli seotud välismaiste otseinvesteeringutega elutähtsasse taristusse, mille osakaal oli 23 % (2024. aastal 26 %). Sellele järgnes kriitilise tähtsusega sisendite tarnimine 19 %ga (2024. aastal 20 %). Juurdepääsu konfidentsiaalsele teabele (sealhulgas isikuandmetele) analüüsiti 12 % tehingute puhul. Seega oli selle teguri osatähtsus üle kahe korra suurem kui 2024. aastal (5 %).

Teise etapi juhtumitest 9 % puhul mängisid rolli ka muud tegurid, nagu investori riskiprofiil ning oht meediavabadusele ja meediapluralismile.

[31] Need tegurid on loetletud välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute määruse artiklis 4. Sama tehingu puhul võib kasutada ka mitut tegurit, et hinnata konkreetse välismaise otseinvesteeringu olulisust julgeoleku ja avaliku korra seisukohast.

Joonis 5. Tegurid, mille korral liikus töötleva tööstuse sektori juhtum teise etappi

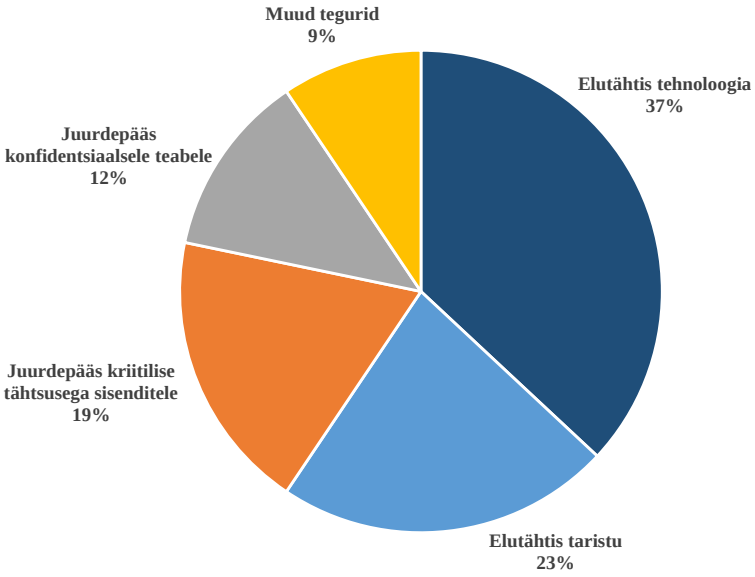

Allikas: liikmesriikide teated

Teises etapis esitatud elutähtsa tehnoloogiaga seotud teadete (joonis 6) üksikasjalikumal vaatlemisel selgub, et neist juhtumitest moodustas 31 % riigikaitsetegevus (2024. aastal 37 %), millele järgnesid lennundus- ja kosmosetööstus 28 %ga (2024. aastal 16 %) ning muud elutähtsad tehnoloogiad (sealhulgas tehisintellekt, kvant- ja biotehnoloogia) 22 %ga (2024. aastal 26 %). Pooljuhitehnoloogiaga seotud tehingute osakaal oli 12 % (2024. aastal 21 %). Küberturvalisus ja robootikatehnoloogia moodustasid vastavalt 4 % ja 3 % elutähtsa tehnoloogiaga seotud tehingutest.

Joonis 6. Elutähtsa tehnoloogia liigid teise etapi juhtumites

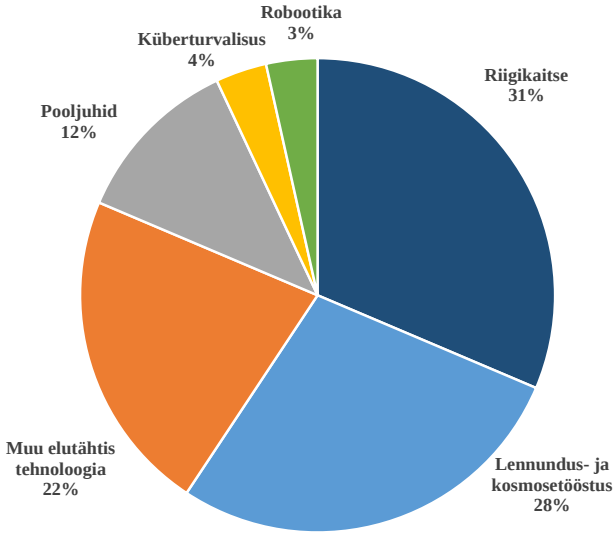

Allikas: liikmesriikide teated

1.6 ELi koostöömehhanismile teatatud välismaiste otseinvesteeringute lõppinvestorite päritolu

2025. aastal teatati 677 juhtumist. Nende puhul olid kuus peamist päritolujurisdiktsiooni Ameerika Ühendriigid, Ühendkuningriik, Hiina (sealhulgas Hongkong), Araabia Ühendemiraadid, Kanada ja Jaapan. ELi koostöömehhanismi kaudu teatatud juhtumite seas vähenes Ameerika Ühendriikide kui investori osakaal 2024. aastaga võrreldes märkimisväärsed 7 protsendipunkti: kui 2024. aastal oli see ulatunud 40 %ni, siis 2025. aastal oli see 33 % (joonis 7). Ühendkuningriigi investorite osakaal vähenes 11 %-lt 2024. aastal 9 %-le 2025. aastal; Hiina (sealhulgas Hongkongi) investorite osakaal langes 9 %-lt 2024. aastal 7 %-le 2025. aastal. Araabia Ühendemiraatide investorite osakaal aga suurenes märkimisväärselt: kui 2024. aastal langes nende arvele 3 % kõigist tehingutest, siis 2025. aastal 5 %. Kanadast ja Jaapanist pärit investorite välismaiste otseinvesteeringute osakaal suurenes ühe protsendipunkti võrra – 3 %-lt 2024. aastal 4 %-le 2025. aastal.

38 %[32] teatatud juhtumitest oli pärit mujalt kui kuuest peamisest jurisdiktsioonist (2024. aastal oli see osakaal 30 %). Seega on väheste tippriikide osakaal tunduvalt vähenenud. 2025. aastal langes kuue suurima investori arvele 62 % teatatud juhtumitest, võrreldes 70 %-ga 2024. aastal.

Joonis 7. 2025. aastal teatatud juhtumite lõppinvestorite päritoluriigid

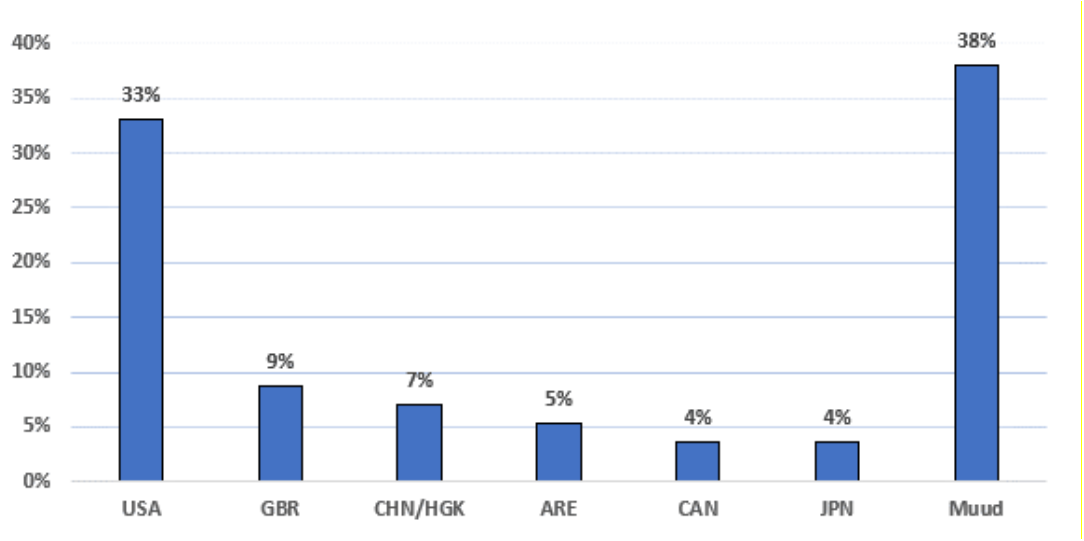

Allikas: liikmesriikide teated

1.7 Mitut jurisdiktsiooni hõlmavaid tehinguid käsitlevad teated ELi koostöömehhanismile ja nende peamised sihtsektorid

Tehingud, mille tausta uuriti kahes või enamas liikmesriigis, moodustasid 2025. aastal teatatud juhtumitest 27 % (2024. aastal 19 %)[33] (tabel 1). Peamised sektorid, mille kohta selliseid teateid

[32] Märkimisväärse osaga riikide ja jurisdiktsioonide hulka kuuluvad ka Ukraina ja India, kumbki 3 %ga. Venemaa välismaised otseinvesteeringud moodustasid 2025. aastal ELi koostöömehhanismi raames teatatud investeeringute koguarvust 1 %.

esitati, olid i) töötlev tööstus osakaaluga 32 % (2024. aastal 26 %), ii) hulgi- ja jaekaubandus osakaaluga 25 % (2024. aastal 14 %), ii) IKT osakaaluga 19 % (2024. aastal 20 %), iv) finantstegevus osakaaluga 10 % (sama palju kui 2024. aastal), v) kutsealane tegevus osakaaluga 5 % (2024. aastal 7 %). Muud sektorid – haldustegevus, energeetika ja transport – moodustasid 9 % mitut jurisdiktsiooni hõlmavate juhtumite koguarvust.

Tabel 1. Mitut jurisdiktsiooni hõlmavate välismaiste otseinvesteeringute peamised sihtsektorid

Töötlev tööstus	32 %
Hulgi- ja jaekaubandus	25 %
IKT	19 %
Finantstegevus	10 %
Kutsealane tegevus	5 %
Muud sektorid	9 %

Allikas: liikmesriikide teated.

1.8 Juhtumid, mille kohta teadet ei esitatud

Välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute määrus võimaldab liikmesriikidel ja komisjonil vahetada teavet selliste välismaiste otseinvesteeringute kohta, millest ei ole koostöömehhanismile teatatud, ning juhul, kui teised liikmesriigid või komisjon teevad kindlaks julgeoleku või avaliku korraga seotud riski, võivad nad esitada märkusi või arvamusi. Komisjon kasutas 2025. aastal seda menetlust, kuigi vähe, et küsida teavet tehingute kohta, mille tausta ei uurita.

Järeldused välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute ELi koostöömehhanismi kohta

- Esiteks ja ennekõike olid välismaiste otseinvesteeringute taustauuringud endiselt vajalikud liidu kaitsmiseks selliste välismaiste otseinvesteeringute eest, mis kujutavad endast riski julgeolekule ja avalikule korrale.

- Teiseks, ELi välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute koostöömehhanismi tähtsus suureneb. Seda kajastab teadete arv, mis suurenes märkimisväärsed 40 % – 477 teatelt 2024. aastal 667 teatele 2025. aastal. See tähtsus on veelgi suurem, kui võtta arvesse, et tehingutest teatanud riikide arv jäi samaks (21 liikmesriiki). Kuid 86 % teateid esitati vaid seitsmest liikmesriigist: Austria, Hispaania, Iirimaa, Itaalia, Leedu, Prantsusmaa ja

[33] „Mitut jurisdiktsiooni hõlmavad välismaiste otseinvesteeringute tehingud“ tähendab välismaiste otseinvesteeringute tehinguid, mille sihtettevõte on kontsern, kes tegutseb rohkem kui ühes liikmesriigis (ja võimalik, et ka kolmandates riikides), nt rohkem kui ühes liikmesriigis asuvate tütarettevõtjate kaudu. Neist tehingutest võib teatada rohkem kui üks liikmesriik, kui tehing jääb nende taustauuringumehhanismi kohaldamisalasse ja nad algatavad ametliku taustauuringu.

Saksamaa. Väärib märkimist, et kõik liikmesriigid olid õigusaktid välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute riiklikul tasandil tegemise kohta kehtestanud 2025. aasta lõpuks, st enne, kui taustauuringute tegemine muutus muudetud välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute määruse kohaselt kohustuslikuks. 2025. aastal tegid liikmesriigid ja komisjon ka tehnilist koostööd välismaiste otseinvesteeringute eksperdirühmas.

- Kolmandaks, võttes arvesse liidu kindlat pühendumust üleilmse investeerimiskeskkonna avatusele, saab ELi tasandil läbiviidavaid välismaiste otseinvesteeringute taustauuringuid piiratud ulatuses ja vajadusekohaselt kasutada neil erandjuhtudel, kui on arvata, et välismaine otseinvesteering võib kahjustada liidu julgeolekut ja avalikku korda. 2025. aastal teatatud 677 juhtumist valdav enamik (88 %) lõpetati esimeses etapis, s.t 15 päeva jooksul pärast seda, kui tausta uuriv liikmesriik oli investeeringust teatanud, ning komisjon hindas julgeolekuriski üksikasjalikult 12 % juhtumite puhul. Võrreldes 2024. aastaga suurenes teise etapi juhtumite osakaal 50 %, mis annab tunnistust julgeoleku ja avaliku korra seisukohast oluliste tehingute hulga kasvust. 2025. aastal, nagu ka 2024. aastal, esitas komisjon arvamuse vähem kui 2 % juhtumite kohta.

- Neljandaks, töötleva tööstuse juhtroll 2. etappi jõudnud juhtumite seas suurenes 50 %-lt 2024. aastal 53 %-le 2025. aastal. Vaadates lähemalt tegureid, mis tingisid vajaduse julgeoleku ja avaliku korra riskide põhjaliku hindamise järele teise etapis, selgub, et 37 % juhtudel andis põhjuse täiendavaks analüüsiks elutähtsa tehnoloogia tegur (2024. aastal oli selliste juhtumite osatähtsus 49 %). Teadetest elutähtsa tehnoloogia 2. etapi uurimiste kohta selgub, et lennundus- ja kosmosetööstus on muutunud palju olulisemaks ja moodustab 28 % juhtumite koguarvust (2024. aastal 16 %). Kaitse- ja pooljuhitehnoloogiate osakaal seevastu vähenes vastavalt 37 %-lt ja 21 %-lt 2024. aastal 31 %-le ja 12 %-le.

- Investorite peamiste päritolujurisdiktsioonide esipaar püsis muutumatuna: Ameerika Ühendriikide ja Ühendkuningriigi arvele jäi 42 % kõigist ELi koostöömehhanismile teatatud välismaistest otseinvesteeringutest, kuid võrreldes 2024. aastaga vähenes Ameerika Ühendriikide investeeringute osakaal investeeringute koguarvus märkimisväärse 7 protsendipunkti võrra – 40 %-lt 2024. aastal 33 %-le 2025. aastal. Ühendkuningriigi investorite osakaal vähenes 11 %-lt 2024. aastal 9 %-le 2025. aastal; Hiina (sealhulgas Hongkongi) investorite osakaal langes 9 %-lt 2024. aastal 7 %-le 2025. aastal. Araabia Ühendemiraatide investorite osakaal aga suurenes märkimisväärselt: kui 2024. aastal oli neid 3 %, siis 2025. aastal 5 %. Kanadast ja Jaapanist pärit investorite välismaiste otseinvesteeringute osakaal suurenes ühe protsendipunkti võrra – 3 %-lt 2024. aastal 4 %-le 2025. aastal.

2. Välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute määruse läbivaatamine

Uue välisinvesteeringute taustauuringute määruse[34] vastuvõtmine on liidu majandusjulgeoleku tegevuskava seisukohalt oluline sündmus. Komisjon esitas ettepaneku 2024. aasta jaanuaris ning Euroopa Parlament ja nõukogu sõlmisid poliitilise kokkuleppe 2025. aasta detsembris. Euroopa Parlament ja nõukogu allkirjastasid muudetud määruse ametlikult 17. juunil 2026. Määrus jõustus 26. juulil 2026 ja seda hakatakse pärast 18-kuulist üleminekuperioodi kohaldama alates 17. jaanuarist 2028.

Määrus suurendab liidu suutlikkust kõrvaldada välisinvesteeringutest tulenevaid ohte julgeolekule ja avalikule korrale. Pärast 2019. aasta välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute määruse jõustumist saadud kogemuste kohaselt on läbivaadatud raamistikuga kogu liidus kehtivaid nõudeid teataval minimaalsel tasemel ühtlustatud. Peaeesmärk on kõrvaldada lüngad riikide taustauuringusüsteemides, parandada liikmesriikide omavahelist ning liikmesriikide ja komisjoni vahelist koordineerimist ning tagada potentsiaalselt tundlike investeeringute järjepidev hindamine kogu ühtsel turul.

Peamine uuendus on nõue, et kõigil liikmesriikidel peab olema toimiv välismaiste otseinvesteeringute tausta eeluuringumehhanism. Määrusega kehtestatakse ka selliste tehingute vähim ühishulk, mille suhtes tuleb läbi viia taustauuring. Sellesse kuuluvad investeeringud, mis tehakse sellistes valdkondades nagu kahesuguse kasutusega ja sõjalised kaubad, elutähtis tehnoloogia (pooljuhid, kvanttehnoloogia ja tehisintellekt), transpordi-, energia- ja digisektori elutähtis taristu, kriitilise tähtsusega toorained, teatavad süsteemselt olulised finantsturu üksused ning valimistaristu.

Läbivaadatud raamistikuga laiendatakse tausta uurimise nõuet teatavatele ELi-sisestele investeeringutele, mille puhul liidus asuv investor on kolmanda riigi isiku või üksuse omandis või kontrolli all. See vähendab keerukate omandistruktuuride abil kõrvalehoidmise ohtu ja suurendab välisinvesteeringute lõpliku allika läbipaistvust.

Määrusega ühtlustatakse veelgi riiklike taustauuringusüsteemide menetluse olulisi tahke. Ühiste nõuete seas on kaheetapiline läbivaatamisprotsess, investorite menetluslikud tagatised, teatamata tehingute tagasiulatuva läbivaatamise õigus ja läbipaistvuse suurendamine. Kehtestatud on ühtlustatud tähtaeg – 45 kalendripäeva –, mille jooksul peavad riikide ametiasutused esmase taustauuringu läbi viima. Seega vaadatakse enamik mittetundlikke tehinguid läbi kiiresti, tagades samas riskantsemate juhtumite piisava kontrollimise.

Märkimisväärselt tugevdatakse ka liikmesriikide ja komisjoni vahelist koostööd. Läbivaadatud ELi koostöömehhanismiga tagatakse teabevahetuse parem korraldus ja mitut jurisdiktsiooni hõlmavate tehingute läbivaatamise koordineerimine ning nähakse ette tagasisidemehhanism, mille kaudu liikmesriigid saavad edastada taustauuringute tulemusi. Raamistikku kuulub ka ELi tasandi andmebaas, mis sisaldab teavet ELi koostöömehhanismi raames teatatud investeeringute

[34] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2026. aasta määrus (EL) 2026/1386, milles käsitletakse liitu tehtavate välisinvesteeringute taustauuringuid ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2019/452.

kohta ja riiklike läbivaatamiste tulemusi alates 2020. aasta oktoobrist. Määrusega nähakse ette ka võimalus luua ühine ELi teabeportaal, kui seda taotleb vähemalt üheksa liikmesriiki.

Läbivaadatud määrus peaks suurendama ELi tehtavate välismaiste otseinvesteeringute taustauuringuraamistiku tulemuslikkust, järjepidevust ja usaldusväärsust. Raamistiku läbivaatamisega parandatakse teabevahetust, suurendatakse läbipaistvust ja kõrvaldatakse teatavad kehtiva raamistiku lüngad. Läbivaadatud raamistik aitab oluliselt kaasa liidu julgeoleku ja avaliku korra kaitsmisele, ilma et väheneks ELi avatus välisinvesteeringutele.